

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Disputationes Chirurgicæ Selectæ

**Haller, Albrecht von
Lausannæ, MDCCLVI.**

VD18 90538986

CLXIII. Mich. Ernstiettmuller De Vulnere Ventriculi. Programma.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16618

CLXIII

MICH. ERNSTI ET MULLER

DE

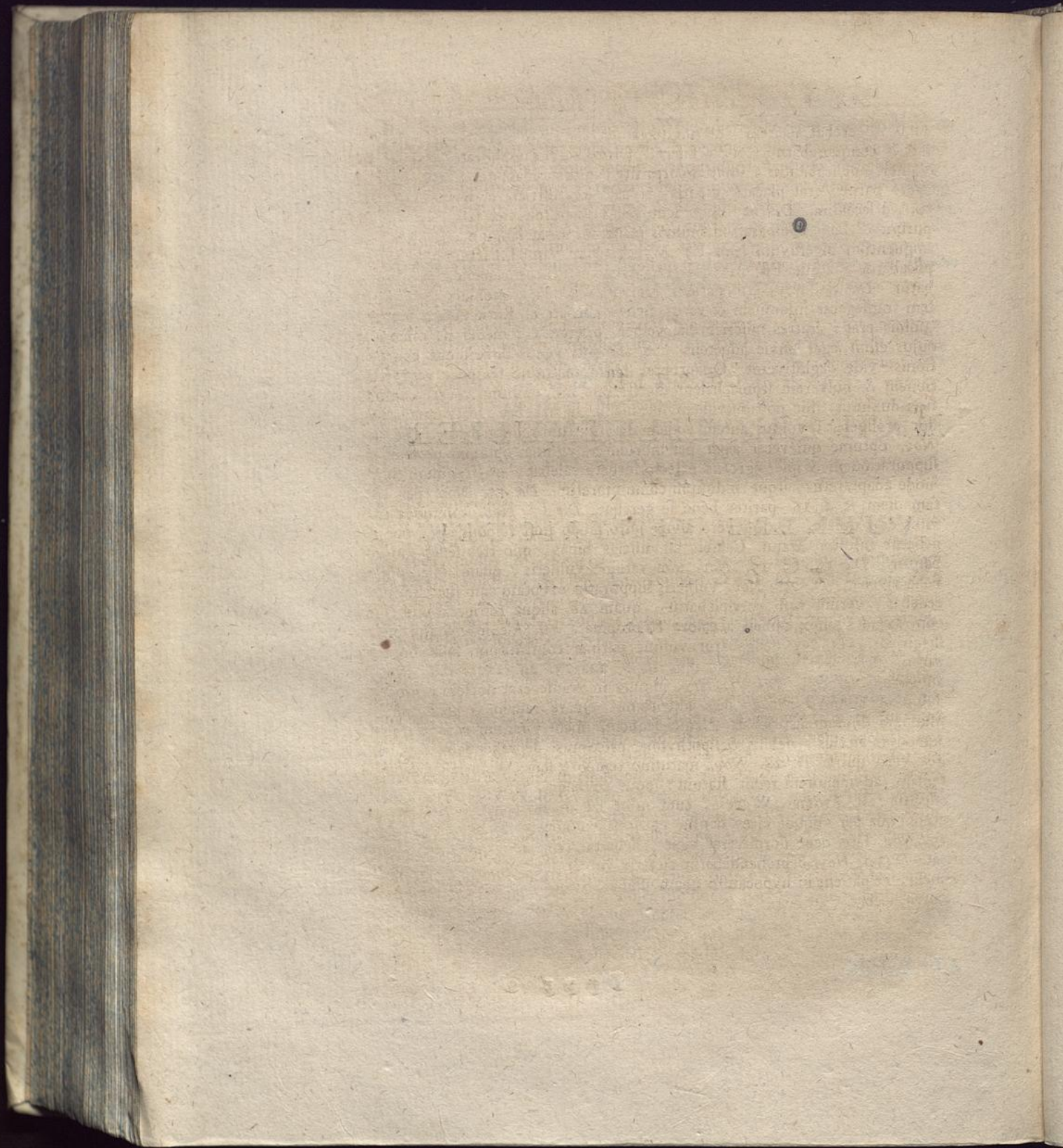
VULNERE VENTRICULI

PROGRAMMA.

Lipſiæ 1730.

P p p p 2

B. B.

Non solum cerebri, cordis, septi transversi, intestini cujusdam tenuis, jecoris & vesicæ, sed & ventriculi vulnera lethalia pronuntiat Hippocrates Sect. VI. aphor. 18. imo & Celsus Lib. V. cap. 26. fervari non posse, cui ventriculus sit vulneratus, scribit. Certe, qui visceris hujus dignitatem magnam, majorem utilitatem, maximam necessitatem, secum perpenderit, ultro fatebitur, totam œconomiam animalem turbari ac pessundari, mortemque accelerari, si actio ejus frustretur. Sive enim vasa, sive ipsa ventriculi compages lædatur, periculum utrobique summum jure metuendum venit. Vasa majora si discindantur, sanguis, a quo vita immediate dependet, profunditur, nec ad reliquas partes distribui valet. Quoad compagem ejus, sive orificia, sive fundum, id est, quæ orificia interjacet, cavitatem penetrent vulnera, alimenta ingesta pariter ac chylus in abdominis cavum prolabuntur, quæ ibidem, quod etiam de sanguine extravasato statuendum est, quoniam educi commode non valent, vel putrescendo, vel comprimendo, vel corrumpe-
 pendo & erodendo, viscera nobiliora lædunt, unde humores laudabiles, qui vivificare & conservare debebant membra, deperdito chylo, nec reparari nec sufficienter distribui valent. Nec parum ad curationis difficultatem tribuit situs ventriculi in abdominis cavitate absconditi, ad quam manus chirurgica non adeo promte percingere potest. Orificio vero sinistro inflicta vulnera hoc peculiare habent, quod ob nimiam sensibilitatem & sympathiam cum nobilioribus visceribus, quam utramque a nervorum copia obtinet, cruciatibus enormioribus, lipothymiis, convulsionibus, vomitionibusque biliosis stipari soleant; imo eo difficilius consolidari possunt, quo citius medicamenta internæ propinata ad fundum se recipiunt, locum affectum mox præterlabentia. Verum jam olim Galenus de universali hujus regulæ veritate subdubitavit, dum in Comment ad dict. Aphorism Hipp. scribit: *In ventriculo dubitatur, (vulnerus esse lethale) nam quosdam in eo vulneratos dicunt aliquando, sed raro, fuisse sanatos.* Et sane optime consolidata vulnera etiam profunda Medicorum testantur volumina, e. g. *Albucasis, lib. II. Meth. cap. 96. Jul. Alexandrini, annot. ad lib. VI. cap. 4. Therap. Galeni Fallopii de capit. vuln. Joh. Matthæi difficult. Med. quæst. 21. Schenkii lib. III. obs. 122. Dan. Beckeri de culturiv. Pruss. pag. 57. Diemerbroeckii Anat. lib. I. cap. 6. Menzelii in miscell. Nat. cur. dec. II. ann. I. obs. I. Blegny Zodiac. Gall. Ann. 1680. p. 206. Ido Wolfii obs. chir. med. lib. I. obs. 27. Cowperi the Anatomy of humane bodies Tab. 4.* Quemadmodum igitur lethalia sunt vulnera ventriculi orificio superiori inflicta ob dictas rationes, ita sanationem aliquando admittere possunt, quæ fundum perforant; Fundus enim carnosior est, quæ substantia præ nervea vel membranacea feliciter consolidatur, teste Galeno lib. VI. Meth. med. cap. 4. pharmaca etiam vulneraria aliquandiu in eo commorantur & subsistunt, ac ob minorem sensibilitatem adeo diris symptomatibus non exponitur

æger. Contingere itaque consolidatio potest, si vulnus fuerit exilius, ita ut ratione substantiæ carniæ & per ventriculi corrugationem naturalem sponte coeat; aut superficiale juxta *Galenum in Sect. VI. aphor. 18.* Ad hæc observamus frequentius, in sectionibus brutorum vivorum coalescentiam viscerum cum externis integumentis. Quod si igitur ventriculus vulneratus omento, hepatis, diaphragmati, vel musculis abdominis agglutinetur, prolapsus alimentorum & chyli in cavitatem abdominis inhibetur, topicisque medicamentis feliciter tractari potest læsio. Qualem coalescentiam in rustico illo Cunerdsdorffensi, cujus *Schenckius lib. III. obs. fol. 348.* mentionem, facit, contigisse, tumor externus post consolidationem vulneris remanens probabile reddit. Minus etiam periculi subest, si per vulnus epigastrici partem ventriculi vulneratam ad exteriora adducere, & una eademque futura stomachum & integumenta externa colligare liceat, quale quid ex *Schenckio loc. cit. & Scalpart van der Wiel Tom. I. obs. 39.* factum videre est. Vidi superiori anno virginem 30 circiter ann. cui dirigendæ & observandæ œconomix Viri cujusdam celeberrimi munus fuerat concredidit, quæ foramen aliquod ad pisi majoris magnitudinem in regionis epigastricæ latere sinistro monstrabat, cum inflammatione & duritie integumentorum adjacentium, ex quo cibi & potulenta modo assumpta effluabant. Referebat eadem, se ante decem annos in temonis extremitatem improvide impegisse, & ab illo tempore tumorem atque obscurum doloris sensum constanter dicta in regione percepisse, donec facta apertura non solum chymum sed & esculenta & potulenta, quotiescunque linteamina, quibus obvelaverat foramen, removerat promanasse observaverit. Remota inflammatione & duritie ad consolidationem perducere hæc nullo modo poterat; officii enim sui rationi satisfactura ægra hinc inde discurrebat, scalas ascendebat, forum petebat, uno verbo nullam corpori concedebat quietem. Mutato autem vitæ genere lecto se committens intra paucas septimanas, clausum hoc foramen vidit, prospere nunc degens. Inter alia, quæ vel promptiorem curationem vulnerum & ulcerum spondent, vel difficiliorem pronuntiant, sunt motus vel quies, humiditas vel siccitas partium. Ut enim natura vel sponte sua, vel arte adjuta fibras dissociatas aut laceratas uniat, quiete opus est partis, ne quæ sibi modo appositæ, debitum vero robur nondum nactæ sunt, iterum dislocentur per motum, & à se invicem separantur fibræ; hinc læsæ partes, quæ continuo exercentur motu, difficilius sanantur. Juxta *Galenum enim Lib. V. Meth. cap. 8. membrum, cujus curandum est vulnus, oportet quiescere, & non moveri.* Quemadmodum thoracis ac pulmonum vulnera tardius coeunt, quoniam sub continuo respirationis motu quieti permitti nequeunt; hinc eodem *Pergameno loc. cit. duce laboranti ipsi injungendum est, ut nec magno utatur respiratu, ac semper agat silentium.* Imo ulcera eorundem inveterata omnem respuunt consolidationem, non solum quia hoc viscus continuo exercetur motu, verum etiam quia motus iste tussi, quam natura pro ejicienda materia purulenta excitare solet, ad motum exasperatur. Ut taceam, motum humorum affluxum promovere, qui tamen omni studio arcendus, repellendus &

revellendus est, ne fibræ à nimia humiditate relaxatæ impediatur, quo minus coeant, vel debitum nanciscantur robur & firmentur. Ventriculum ad illas partes referendum esse, quæ non quiescunt, sed reiterato gaudent motu, nemo infitiabitur. Mediantibus enim fibris carnis variis generis motum suum exercet peristalticum, quo mediante latera ipsius propius ad se invicem accedunt, ima ad superiora urgentur, sicque alimenta ingesta non solum subiunguntur, sed subacta etiam ad intestina propelluntur, & quæ extra chylicationis tempus ibidem colliguntur liquamina, ulterius promoventur. Motum hunc ventriculi proprium auget motus adventitius, qui tempore inspirationis & expirationis à diaphragmate & musculis abdominis eidem imperitur; atque uterque hic motus ventriculi per horam unam undetrigesies millies sexcenties octagies, quem calculum *Dehardingius disput. de subactione alimentorum in ventriculo* posuit, peragitur. Qui motus licet chylicationis tempore validior sit atque fortior quam extra illud, blandus tamen existit, & nobis non advertentibus celebratur; ac quamvis consolidationem læsæ unitatis aliquatenus difficilem reddat, non omnem tamen sanationis spem adimit, quemadmodum in ventriculo læsorum prosperæ curationes abunde loquuntur. Existimare etiam quis posset, liquorem gastricum, & salivalem, qui continuo in ventriculo colligitur, & potulenta, aliaque fluida, quæ ore assumuntur, arduam magis efficere vulnerum sanationem; verum dum de humorum affluxu, coalitioni noxia, loquuntur practici, excrementitios intelligunt humores, qui sunt arcendi; potulentorum vero copiam morigeri ægri per abstinentiam moderari norunt; tantum autem abest, ut liquor gastricus consolidationem inhibeat, ut potius eandem egregie promoveat, ut mox dicemus. Infitari interim non possumus, usque adeo refractarios esse quandoque tales effectus, ut omnem curationem respuentes in fistulam abeant. Vid. *Purmann. chir. curios. P. II. c. 6. & Misc. Nat. Cur. Dec. II. Ann. V. obs. I.* Nullum igitur est dubium, quin foramen, quod in epigastrica regione habuit virgo, ad ventriculi cavitatem penetraverit, quod situs ejus, & humores effluentes satis docent; non solum enim chymus, sed & potulenta & esculenta, e. g. decoctum *coffee*, cerasa nigra &c. modo deglutita exitum ibidem inveniebant, cui similem historiam recenset *Diomed. Cornarius Histor. rar. 9. pag. 37.* Interim tamen læsio hæc sublata inflammatione & duritie adjacentium partium feliciter & mox curari potuisset, non obstante motu ventriculi tam proprio quam adventitio dicto, nisi reiteratus & quandoque sat vehemens corporis motus respiratorium intenderit, & per consequens adventitium ventriculi motum auxerit; quod prompta, imperata corpori quiete, consolidatio sufficienter docet; haud secus ac in juvene, de quo *Diemerbroeckius Anat. L. VI. c. 28.* refert, quod vulnere in sinistra ventriculi parte accepto, per quod eibus & potus effluerat, curatus fuerit, postquam dextro lateri dies noctesque incubuerit. *Vulnera* equidem, ut loquitur *Job. Vigierius chirurg. Lib. II. c. 2.* *contusa operosioris sunt sanationis, quam ea, quæ sola & simplici continui solutione molesta sunt; nam antequam de unione restituenda cogites, molientes suppuratio est, & deterfio, quæ res nisi longo tempore perfici nequeunt.* Verum, licet virgo per contusionem vulnus acceperit, eo tamen tempore, quo fora-

men illud fuit apertum, & curæ se concedidit ægra non amplius confusio, sed abscessus erat, quantoocyus abstergendus & consolidandus. Nec humiditas, quæ continuo in ventriculo colligitur, diu remorari felicem sanationem poterat. Liquor enim gastricus, qui ulcus alluebat, hoc deterfit & mundificavit. Quam facultatem ei nemo denegabit, qui considerat hunc maximam partem ex saliva confiri, ejusdemque esse naturæ cum saliva, id est, constare particulis sulphureis aqueosalinis. Jam constat, canes vulneta & ulcera sua lambendo consolidationem promovere; & quis nescit, plura vulneta lingendo fuisse curata? vid. *Schurigii Sialog. cap. 4 §. 14.* Non tamen liquamina ventriculi ad abdominis cavitatem sunt delapsa, quæ alias lethalicatem afferre supra diximus, sed vel per pylorum, vel foramen denudatum foras efflaxerunt, cui simile *Menzelius in Misc. nat. cur. Dec. II. Ann. V. obs. 1.* & *Ant. de Pozz. ibidem Dec. I. Ann. IV. obs. 38.* recentent, procul dubio, quia ventriculi superficies exterior hic loci cum peritonæo & musculis abdominis cohererunt, haud secus ac hepatis lobum ventriculum perforatum obturasse *Max. Preussius in Ephebor. nat. cur. cent. III. obs. 13.* & *Courtial. obs. Jur. les os p. 74.* annotarunt, qui & omentum amplo intestini jejuni foramini applicatum loc. cit. se vidisse testatur. Idque in virgine nostra commode fieri poterat, quatenus unitatis hæc solutio non simul & semel facta, sed abscessus sensim sensimque & per tempus bene longum contractus fuit. Fibre enim ventriculi, vel peritonæi, vel utrorumque, per contusionem a temonis apice factam dilacerata serum copiosius plorarunt. Quemadmodum enim in statu sano membranæ continuo serum aliquod sudant, ita hoc dislocatis, ruptis, & laceratis fibræ in circulatione sua magis impeditum, in uberiore copia ibidem coacervatum, sub dolerosa & spastica strictura ex tunicis & vasculis minimis expressum, atque avolantibus partibus tenuioribus suborto tumore, sub quo ventriculi superficies externa integumentis propius accessit, glutinis infir appositum fuit. Atque tales coalescentiæ aliorum viscerum inter se vel cum integumentis non adeo raræ sunt. In omnibus fere phthisicis pulmones pleuræ adherere fuerunt observati: quam ob causam *Barry Consumption of the lungs p. 266.* non dubitat, paracentesin pro exantlanda materia purulenta & inficiendis mundificantibus remediis in thorace instituere. Et quot non prostant exempla eorum, qui in læsionibus intestinorum fæces per inguina, per abscessum vel fistulam abdominis, per umbilicum, per vesicam urinariam, per uterum reddiderunt. Eandem & hic subesse causam non immerito hariolatur *Platerus obs. p. 881.* qui, postquam de Capitaneo quodam, in ventre vulnerato, quod fæces per fistulam, quæ sanato vulnere illic remanserat, multos annos incolumis alioquin & superstes excreverit, retulerat, pergit: *Cujus causam investigans ex Anatomicis observationibus certis argumentis collegi, intestinorum vulneta, si illis in locis, ubi carnea musculorum abdominis portiones existunt, ventrem penetrent, agglutinatis tunc mutuo utrinque & intestinorum & musculose carnis vulneta in ambitu labris viam fieri posse, per quam stercus extra corpus educatur, & in abdominis cavum excidere prohibeatur.* Pari modo se res habet, quando lotium per alvum, ex abdominis vulnere, ex inguine profluit, vel quando hepatis renumque abscessus exterius in abdomine facta ruptione solvuntur, quorum exempla jam allegare superfedemus. Per 10. ann. latuit antequam foras proruperit abscessus. Inflammatio enim sepe inter initia non accedit, uti imprimis fit in illis, qui per congestionem fiunt, abscessibus, & diu sepe collecta materia jacet, antequam inflammetur. Idque toto die observamus, quod quis contusionem passus fuerit, vel ab alto ceciderit, qui tamen de nullo conqueritur symptomate, obtusum si exceperis dolorem, unde dicunt: *sie hätten davon einen Knack im Leibe bekommen.* Hinc adeo frequenter occurrunt congestiones tales & abscessus, qui demum superveniente inflammatione se manifestant. Natura enim lente operatur, nec prodit se anguis in herba latens, nisi mutata vitæ genere, commissis circa rerum non naturalium usum erroribus, aliisque concurrentibus circumstantiis lacessitus foras proruperit incipiat. Videmus, dicit *Meibomius de abscess. intern. nat. p. 11.* quosdam abscessus cito generari, alios autem tarde, ita ut a principio generationis, quo per signa se cepit manifestare abscessus. Sæpe non menses tantum, sed integra annorum spatia numerentur. Docuit experientia, quosdam in aliqua parte læsos vel casti, vel vulneta, vel pertusione, semper deinde de illa parte conquositos fuisse, tandem post plures annos prorumpente abscessu. Habui nuper exemplum cuiusdam abscessu in pectore laborantis, qui ante 18. annos ab equo ceciderat, & ex illo tempore semper ibi aliquid senserat.

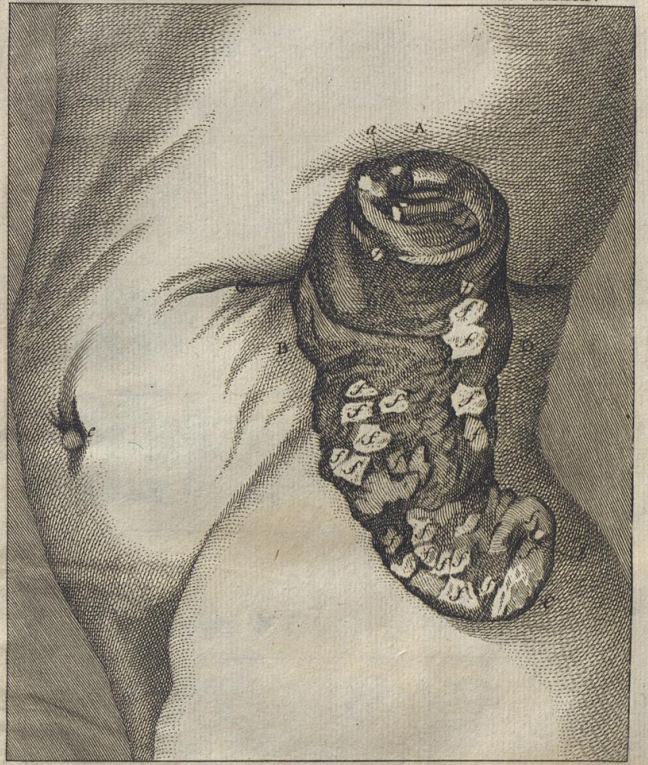
FINIS TOM. V. ET ULTIM.

Das Bild zeigt ein Porträt eines Mannes, das in einem Buch oder Album zu sehen ist. Die Beschriftung unter dem Bild ist nicht vollständig lesbar, aber es scheint sich um eine Beschreibung des Mannes oder des Bildes zu handeln.

Disp. Chirurg. Tom. V. VATER DE LETHAL. VULNER. INTESTIN. pag. 73.